

ábécé renden túl milyen vezérlőelv határozza meg.

A szavak jelentését a szerző a magyar ekvivalenssel magyarázza, illetve példamondatban szerepelteti, ami a hagyományos, de mindig célravezető szemantizációs eljárásokhoz sorolható. Nagy teljesítménynek tartom, hogy 75 szócikk (1. kötet: 75 szócikk, 2. kötet: 48 szócikk) 6000 új szó (1. kötet: 3000 új szó, 2. kötet: 3000 új szó) megtanulását, begyakorlását teszi lehetővé.

A könyv a szócsaládok bemutatásával olyan új szemléletmódot tükröz, amelynek az alkalmazása nemcsak a szókincsbővítést szolgálja, hanem a korszerű tanítási módszerek egyike is lehet, amellyel a szótanulást és szótanítást érdekessé, kreatívvá, sőt eredményessé tehetjük.

Steinerné Molnár Judit

Pálffy Miklós

Francia–magyar, Magyar–francia tanulószótár érettségizőknek, nyelvvizsgálóknak

Grimm Kiadó: Szeged, 2004.

XXIV+831 p.

A Grimm Kiadó hosszú évek óta vállalkozik arra a feladatra, hogy különféle típusú szótárakkal lássa el a nyelvtanulókat. Készült már Szegeden gyerekeknek szánt szinonimaszótár; francia, német, spanyol és holland szótár nyelvtanulóknak; tematikus szótárak németül, olaszul és angolul. A szakszókincs sorozatban pedig a gazdasági szótárak német, angol és francia kétirányú változatai készülnek. Hazánkban újdonság a tanulószótár sorozat, amelynek legutóbbi megjelent darabja ez a francia–magyar szótár.

Pálffy Miklós nyelvész professzor egész munkásságát a lexikográfiának szentelte. Korábban megjelent műveinek (*Francia nyelvtan a középiskolák számára* – 1972, *Francia igei vonzatok* – 1979, *Précis de lexicologie française* – 1983, *Francia–magyar*

kéziszótár – 1999, *Lexicographie informative et sémantique française* – 2000) eredményei megtalálhatók a most született *Tanulószótárban*. Franciául tanuló diákok generációi nőnek fel évtizedek óta ezeken a kiadványokon.

Franciaországban, ahol a szótárkiadásnak óriási hagyományai vannak, nem meglepő, hogy a nagy kiadóházak (Robert, Larousse, Hachette) évente jelentetnek meg új egy nyelvű szótárakat. Korosztályonkénti csoportosítást alkalmaznak (*Le Robert Benjamin*, *Le Robert Junior*, *Le Robert des jeunes*), vagy a nyelvi szintnek megfelelő felosztást (*Mini débutants*, *Maxi débutants*, *Dictionnaire du français au collège*) és természetesen terjedelemben is eltérő (zseb-, kis-, kézi-, közép-, nagyszótár) kiadványok születnek. A tanulószótárak bő választékával találkozunk: *Le Robert Méthodique*, *Dictionnaire méthodique du français actuel*, *Dictionnaire du français usuel*, *Le Robert quotidien* stb. Minden alsó tagozatos osztályban, a vállalatok irodáiban, a legtöbb otthonban ott sorakoznak a szótárak, hogy bármikor ellenőrizni lehessen a helyesírást, kiejtést és a szinonimákat.

Magyarországon hagyományosan inkább a kétnyelvű szótárakat részesítik előnyben a nyelvtanulók. Borbás László, a Grimm Kiadó igazgatójának felmérése szerint (Oszetky–Pálffy–Borbás: *Szótárszerkesztés, szótárkiadás*, Szeged, 2004, 159 p.) még a nyelvszakos egyetemi hallgatók is inkább kétnyelvű szótárt használnak. Hasonló tendenciáról számol be Szöllősy Éva (MTA Nyelvtudományi Intézet) *Angolul tanulóink szótárválasztási szokásairól* című tanulmányában (*Modern Nyelvoktatás*, vol. X. nr. 4. pp. 28–46). Fontos tehát, hogy a születő új szótárak kielégítsék a célcsoportok igényeit és megfeleljenek korunk elvárásainak. Pálffy Miklós tanulószótára minden tekintetben eleget tesz ezeknek a kívánalmaknak.

Mik ezek az elvárások? Biztosítani kell a tudományos hátteret (MTA Nyelvtudományi Osztály Szótári Bizottság), ismerni kell a Magyarországon forgalomban lévő kétnyel-

vű szótárkínálatot, hogy az igényeknek megfelelő szótár kerüljön a kiadóba. Természetesen az új szótártól elvárja mind a szakmai, mind pedig a felhasználói réteg, hogy a modern lexicográfia által megkövetelt kívánalmaknak megfeleljen.

Az új tanulószótár kétirányú keresést tesz lehetővé, azaz kiszolgálja mind a magyar anyanyelvű felhasználót, mind a frankofon felhasználót. Ez a kiegészítő információkkal érhető el (pl. körülírás, definíció, megjegyzések a stílusrepre vonatkozóan, jelentésszűkítések, példák), amelyek ugyan megnövelik a szótárcikk (és egyben a szótár) terjedelmét, ugyanakkor olyan információkat hordoznak, amelyek elengedhetetlenek a nyelvtanuló számára. Egyes esetekben ezen információk hiánya lehetetlenné teszi a jelenség megértését.

Milyen újdonságokkal szolgál ez a szótár?

1) Célzottan a nyelvtanulók számára készült: érettségire és nyelvvizsgára készülőknek szánja a szerző, a szókincs kiválasztása e célok megvalósítása érdekében történt. A mindennapi élet szókincsétől az egyes tudományterületekig (pl. történelem, földrajz, kémia, fizika, irodalom), a sporttól a művészetekig, beleértve a frankofon területek eltérő szokásait is. 2) Két szótár található egy kötetben, könnyen kezelhető formátumban. A több mint 25 ezer címszó (mindkét irányban) biztosítja a sok szerkeázó téma területeinek megfelelő mélységű szókinckészletét. 3) A színek nagy segítséget adnak a tájékozódásban a lapszélén is és a szócikkek belsejében is. 4) A kiegészítő információk segítenek a vizuális kultúrához szokott felhasználó tájékoztatásában: az információs ablakok a nyelvtani jártasságot növelik (kiejtés, helyesírás, igeragozás, kérdő szórend, vonatkozó névmások), a tematikus rajzok egy adott témakör szókincsének áttekintését adják (magyar–francia: *a számítógép, Franciaország*, francia–magyar: *a test, az autó, a fürdőszobában*). A kék mezőben található civilizációs ismeretek elengedhetetlenek a nyelvtanuló számára a szövegek megértésében, ld. *départements, bar, minitel, La Mar-*

seillaise, vagy a *francia iskolatípusok és osztályzatok* útvesztői. 5) Szótárban ritkán találunk tartalomjegyzéket. Ebben a szótárban van, és kétnyelvűségével mindkét célközönség tájékozódását megkönnyíti. 6) A szótár és a szócikkek egyszerűsített szerkezete, a sok példa, a kiemelések mind azt a célt szolgálják, hogy a szótárkezelésben járatlanabb felhasználók is sikerrel tájékozódjanak a szótárban. 7) A szótár elején található igeragozási útmutató megkönnyíti a magyar felhasználó számára bonyolult francia igeragozási rendszer megértését és kezelését.

Végezetül minden érdekeltnek csak ajánlani tudom ezt a tetszetős kivitelben készült, könnyen kezelhető, praktikus tanulószótárt.

Oszetzky Éva

Lázár Györgyné és

Pantóné Naszályi Dóra

Német feladatsorok

Nemzeti Tankönyvkiadó: Budapest, 2004

Középszint 160 p., Emelt szint 152 p.

Az ismertetésre kerülő két könyv a Nemzeti Tankönyvkiadó „Készüljünk az új érettségire” című sorozatában jelent meg a tanárok munkáját és a diákok felkészülését segítő a középiskolákban idén bevezetett új típusú, kétszintű érettségire. A gyakorlókönyvek egyúttal mintegy mintákat is adnak ahhoz, milyenek az „éles” érettségi feladatsorok.

Az első kötet nyolc teljes, középszintű, szóbeli és írásbeli érettségi feladatsort tartalmaz, a második kötetben hat teljes, emelt szintű feladatsort találunk. A feladatsorok összeállításánál a szerzők az Oktatási Minisztérium új, részletes érettségi követelményrendszerét, az OM honlapján megjelent érettségi minta-feladatsorokat és a próbaérettségire készített feladatokat tekintették irányadónak. A kötetek előszava szerint a két könyv elsősorban a gyakorlást, a felkészülést szolgálja. Így a feladatok között szere-